Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf

www.sakl.fi
sakl@sakl.fi

Lapinjärvi 24.5.2021

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite HE 71/2021 vp

Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun ympäristösuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) antaa seuraavan lausunnon otsikkoasiassa. SAKL toteaa, että lausunnon antamiselle annettu määräaika on ollut hyvin lyhyt.

Aluksista peräisin olevan jätteen vastaanottoa satamissa koskeva sääntely ulotetaan esityksen mukaan nyt myös kalasatamiin. Asianmukainen jätehuolto on ympäristön ja etenkin meriluonnon kannalta tärkeä asia. Hyvin järjestetty jätehuolto edistää myös yritystoiminnan harjoittamista.

SAKL on kuitenkin huolissaan byrokratian ja kustannusten lisääntymisestä. Sääntelyn piiriin tulevissa *noin 250 kalastussatamassa* tulisi järjestää vastaanotto vähintään satamaa tavanomaisesti käyttäviltä aluksilta peräisin oleville jätteille. Muistiossa oleva tieto (aktiivisessa käytössä olevien) kalasatamien määrästä lienee yliarvio.

Sekajätteen lisäksi vaadittavat vastaanottojärjestelyt tulee SAKL:n näkemyksen mukaan perustua yksinomaan satamaa käyttävien kalastusalusten todellisista tarpeista. Jätteiden vastaanottojärjestelyjä kalastussatamassa koskevat vaatimukset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022. Kalasatamat ovat yleensä kuntien omistuksessa ja kaavailtua siirtymäaikaa on pidettävä liian lyhyenä. Kuntien nykyisessä taloudellisessa tilanteessa myös investoinnit kalasatamiin ovat hyvin haasteellisia toteuttaa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyisi sellaisten kalastussatamien jätehuoltosuunnitelmat, joihin puretaan vuosittain alle 20 000 kilogrammaa saalista. Muiden satamien jätehuoltosuunnitelmat hyväksyisi alueellinen ELY-keskus. Kalasatamien osalta raja tulisi nostaa merkittävästi, esimerkiksi 100 000 kilogrammaan, joka paremmin kuvaisi laajamittaisempaa toimintaa ja vähentäisi jonkin verran byrokratiaa.

Kaikella todennäköisyydellä kalastusyritysten ja elinkeinonharjoittajien kustannukset tulevat lisääntymään, kun satamien ylläpitäjien kulut nousevat. Kun kalastusyrittäjien määrä edelleen vähenee ja kun yrittäjien määrä per satama on hyvin pieni, nousevat kustannukset yrittäjää kohden jatkuvasti.

Koordinaatio SUP-direktiivin kansallisen toimeenpanon kanssa jää tässä vaiheessa arvoitukseksi. Liitto on huolestuneena seurannut asian valmistelua ympäristöministeriössä. SAKL on alustavana

kantanaan SUP-direktiivin kansallisesta toimeenpanosta (kaupallisten pyydysten osalta) ilmoittanut ympäristöministeriölle seuraavaa:

1. Direktiivin soveltamisaluetta ei tule kansallisesti laajentaa sisävesialuetta koskevaksi. Suomen ei ole syytä ottaa itselleen laajempia velvoitteita kuin mitä direktiivi edellyttää.
2. Tuottajayhteisön on kustannusten hillitsemiseksi saatava suunnitella kaupallisten pyydysten jätehuolto (erilliskeräys ja kuljetus). Tuottajayhteisö vastaa kustannuksista ja myös käytännön toimeenpano on oltava samoissa käsissä. Keräyspisteitä voi esimerkiksi olla isommissa kalasatamissa (noin 10-15 kpl merialueella), kotimaisten pyydysvalmistajien ja maahantuojien tiloissa sekä mahdollisissa muissa tuottajayhteisön harkitsemissa keräilyn kannalta tarkoituksenmukaisissa paikoissa. Verkoston kaavamainen laajentaminen paikkoihin, esimerkiksi kalasatamiin, jossa vain 1-2 kaupallista kalastajaa (mikä yleinen tilanne) ei ole tarkoituksenmukaista. Keräyspisteet myös kaikella todennäköisyydellä keräävät helposti muuta jätettä, joka lisää tuottajayhteisön ja sen kautta välillisesti elinkeinon kustannuksia.
3. Kaupalliset kalastajat, sekä merellä että sisävesillä, etenkin troolikalastusyritykset mutta myös osittain muut, tuovat maahan itse pyydyksiä. SUP-direktiivin artikla 3.11a antaa poikkeuksen kaupalliselle kalastajalle eli, häntä ei katsota maahantuojaksi. Tämä poikkeus kaupalliselle kalastajalle on oltava osana kansallista lainsäädäntöä elinkeinon kustannusten hillitsemiseksi.

Todettakoon, että Suomen ympäristökeskus ja SAKL selvittivät vuosina 2018–2020 Suomen rannikkoalueiden haamuverkkotilannetta. Selvityksen mukaan ammattikalastuksesta peräisin olevat haamuverkot eivät näyttäisi olevan merkittävä ongelma Suomen rannikkoalueella (raportti http://sakl.fi/wp-content/uploads/Raportti-Kapyysi_FINAL.pdf).

Jätteiden ennakkoilmoitusten tekemistä koskeva vaatimus ollaan ulottamassa vähintään 45-metrisiin kalastusaluksiin. On hyvä, että tätä pienemmät alukset on suljettu ulkopuolelle, mutta koska tämä vaatimus Suomessa koskisi vain yhtä (1) kalastusalusta, ehdotamme että kalastusalukset jätetään kokonaan ennakkoilmoitusten tekemisen ulkopuolelle.

Kalastuksen yhteydessä saadaan myös välillä, etenkin tietyillä alueilla (esim. väylien lähialueilla), erilaista jätettä merestä. Jäte on yleensä tuotu maihin kalastajien toimesta. SAKL katsoo, että on kohtuutonta, että kalastusyrittäjien tulisi vastata tämän jätteen kustannuksista. Päinvastoin keräilystä tulisi maksaa korvausta.

Esityksen mukaan Luonnonvarakeskus keräisi passiivisesti kalastettua jätettä koskevat tiedot kalastajille kohdennetulla kyselytutkimuksella. Tämäkin lisää jälleen kalastusyrittäjien byrokratiaa. Tähän tulee luoda mahdollisimman kevyt ratkaisu.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry

Kim Jordas
toimitusjohtaja